

Dossier didàctic

"L'Hospitalet i la seva història"

**Museu d'Història de L'Hospitalet
Ajuntament de L'Hospitalet**

EXPOSICIÓ

“L’Hospitalet i la seva història”

Organització i producció:

Museu d’Història de L’Hospitalet
Ajuntament de L’Hospitalet

DOSSIER DIDÀCTIC

Producció:

Museu d’Història de L’Hospitalet-Ajuntament de L’Hospitalet

Autors:

Schola, Didàctica Activa / Taller de Projectes, Patrimoni i Museologia (UB)

Assessorament:

Secció d’Educació de l’Àrea d’Educació i Cultura de l’Ajuntament de L’Hospitalet

Fons documentals i d’imatges:

Arxiu Municipal de L’Hospitalet-Arxiu Històric, Arxiu Històric de Santa Eulàlia, CEL’H, FOTOVIVA, J. Graells Soler, A. Fernández, Colita, Remedios Domingo i Àngel López del Col·lectiu Fotorrassa.

Disseny gràfic:

Miriam Escurriola

2a edició:

Octubre 2003

Fotografia de portada:

Grup de treballadores de Can Trinxet, cap al 1920
A L’H-AH, Donació d’AHMSJD, Magí Urpí Campreciós

Ens plau presentar-vos la proposta didàctica sobre l'exposició estable del Museu d'Història de L'Hospitalet que amb el títol "L'Hospitalet i la seva història" explica, mitjançant l'ús de textos, objectes i documents, escenografies, aparells interactius i documents fotogràfics, el pas d'una societat agrícola a una altra d'industrial, el creixement demogràfic i urbanístic, els fets històrics, polítics, culturals i socials més rellevants, la ciutat i els projectes de futur, destacant-ne la gran transformació produïda durant el segle XX.

L'exposició, dividida en quatre àmbits cronològicament ben diferenciats, pretén recollir els esdeveniments històrics que han configurat la nostra ciutat i els projectes de present i futur que entre tots anem construint.

Aquest dossier conté un conjunt de propostes de treball que de ben segur seran una eina que us permetrà aprofundir i treballar en el coneixement de la nostra ciutat.

Mario Sanz Sanz

Tinent d'alcalde de l'Àrea d'Educació i Cultura

Montserrat Company

Regidora delegada d'Educació

ÍNDEX

1.	INSTRUCCIONS PER A L'ÚS D'AQUEST DOSSIER DIDÀCTIC
	Objectius didàctics
	1.1. Guió per a educació infantil i primer cicle d'educació primària (de 4 a 8 anys)
	1.2. Guió per a segon cicle d'educació primària (de 8 a 10 anys)
	1.3. Guió per a tercer cicle d'educació primària (de 10 a 12 anys)
	1.4. Guió per a educació secundària (de 12 a 16 anys)
	1.5. Guió per a batxillerat (de 16 a 18 anys)
	1.6. Guió per a col·lectius (gent gran, associacions, famílies)
2.	ARRELS
	Recursos i propostes de treball.....
3.	LA CIUTAT
	Recursos i propostes de treball.....
4.	GUANYANT DRETS
	Recursos i propostes de treball.....
5.	SUMA DE FUTUR
	Recursos i propostes de treball.....
6.	Bibliografia.....

Instruccions per a l'ús d'aquest dossier didàctic

El dossier consta de dues parts.

La primera fa referència als **objectius didàctics** de l'exposició, que cal conèixer per preparar-la. Presentem els objectius adaptats a tots els nivells de l'ensenyament reglat, i també tenim en compte les visites de grups d'adults no escolars.

Hi ha, en primer lloc, una llista amb els **coneixements previs** que caldria que tinguessin els visitants abans de fer el recorregut. Tanmateix, no són indispensables per poder visitar l'exposició. Quan es tracti de grups escolars, és recomanable, abans de començar, informar la monitora del nivell de coneixements dels nois i noies perquè hi pugui adaptar les seves explicacions.

A continuació hi ha una llista dels **continguts** que tractarem en la visita, una llista de **procediments**, és a dir, de tècniques didàctiques per estimular els visitants i aconseguir un aprenentatge, i una llista de **les actituds i els valors** que fomenta la visita a l'exposició.

La segona part incorpora una **proposta de treball** adaptada als nivells escolars. Es compon de 16 fitxes, quatre per a cadascun dels àmbits de l'exposició (*Arrels, La ciutat, Guanyant drets i Suma de futur*).

Cada fitxa té dues parts. La primera és una imatge, que pot ser un dibuix, una fotografia o un plànol; la segona és un text.

Per tal de facilitar el disseny d'aquestes activitats concretes, la part posterior de la fitxa conté una llista de procediments que es poden desenvolupar més o menys.

L'última part final de la fitxa queda lliure perquè l'ensenyant hi apunti les activitats concretes que vol desenvolupar, adaptades al nivell de l'alumnat i als seus interessos.

Al final del dossier hi ha una llista bibliogràfica que pot servir per ampliar qualsevol dels àmbits que presenta l'exposició.

Guió per a educació infantil i primer cicle d'educació primària (de 4 a 8 anys)

CONEIXEMENTS PREVIS

- Conèixer el lloc d'origen de la família.
- Saber el barri en què viuen.
- Saber què és una fàbrica.
- Saber què és un arquitecte.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Apropar-se a la ciutat de l'Hospitalet des d'un punt de vista històric.
- Tenir idea de quins són els motors de creixement de la ciutat.
- Saber que la gent ha hagut de lluitar molt per viure bé.
- Saber que a l'Hospitalet hi ha persones d'origens diversos i això fa la ciutat més rica.
- Crear vincles d'identificació entre l'alumnat i la seva ciutat.
- Parlar de l'escola, les festes populars, les arts i la cultura en general com a resultat de tots aquests anys de vida ciutadana a l'Hospitalet.

CONTINGUTS: FETS, CONCEPTES I SISTEMES CONCEPTUALS

- L'Hospital de Torre Blanca.
- La casa de pagès.
- La fàbrica.
- El pagès.
- La vida de l'obrer a les noves cases de la ciutat.
- La ciutat creix.
- La vida de l'obrer als nous pisos.
- La vida als mercats.
- Les escoles.
- Les festes i les tradicions.
- Demanar i lluitar per viure millor.
- El teu l'Hospitalet.

PROCEDIMENTS

- Enunciació de conceptes previs mitjançant una sèrie de preguntes.
- Observació dels diversos àmbits de l'exposició.
- Observació de fotografies.
- Observació d'objectes d'època.
- Resposta a les preguntes i els interrogants plantejats per la monitora.
- Exposició de conclusions.

ACTITUDS, VALORS I NORMES

- Fomentar les actituds de respecte envers les altres cultures.
- Fomentar les actituds de respecte envers la cultura pròpia.
- Fomentar el respecte per la pròpia ciutat.
- Propiciar les actituds crítiques envers la pròpia ciutat per tal de millorar-la.
- Fomentar el respecte pel patrimoni cultural i natural.
- Fomentar el respecte per la gent gran.

Guió per a segon cicle d'educació primària (de 8 a 10 anys)

CONEIXEMENTS PREVIS

- Conèixer el lloc d'origen de la família.
- Saber el barri en què viuen.
- Saber quina és la ubicació de l'Hospitalet en relació amb Barcelona i el Baix Llobregat.
- Conèixer l'existència d'alguna fàbrica important de l'Hospitalet (p.e., l'Aprestadora).
- Saber que al llarg de molts anys ha hagut de venir gent de fora a treballar a les fàbriques.
- Saber que hi va haver una dictadura.
- Saber què és la lluita pels drets.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Apropar-se a la ciutat de l'Hospitalet des d'un punt de vista històric.
- Saber quins són els motors de creixement de la ciutat.
- Saber que la gent ha hagut de lluitar molt per viure bé.
- Entendre l'escola, les festes populars, les arts i la cultura en general com a resultat de tots aquests anys de vida ciutadana a l'Hospitalet.
- Saber que a l'Hospitalet hi ha persones d'origens diversos i això fa la ciutat més rica.
- Crear vincles d'identificació entre l'alumnat i la seva ciutat.

CONTINGUTS: FETS, CONCEPTES I SISTEMES CONCEPTUALS

- L'Hospital de Torre Blanca.
- El pagès i la vida al camp.
- Les eines i els conreus.
- L'obrer i la vida a la fàbrica.
- Les eines i les feines.
- L'arribada de gent forana per treballar.
- Les cases dels primers treballadors.
- L'arquitecte Puig i Gairalt.
- La vida als mercats.
- Les escoles.
- Les festes i les tradicions.
- Els nous barris de la ciutat.
- Els pisos dels nostres pares.
- La lluita per viure millor.
- La diversitat enriqueix.

PROCEDIMENTS

- Enunciació de conceptes previs a través d'una sèrie de preguntes.
- Observació dels diversos àmbits de l'exposició.
- Observació de fotografies.
- Observació d'objectes d'època.
- Resposta a les preguntes i els interrogants plantejats per la monitora.
- Exposició de conclusions.

ACTITUDS, VALORS I NORMES

- Fomentar les actituds de respecte envers les altres cultures.
- Fomentar les actituds de respecte envers la cultura pròpia.
- Fomentar el respecte per la pròpia ciutat.
- Propiciar les actituds crítiques envers la pròpia ciutat per tal de millorar-la.
- Fomentar el respecte pel patrimoni cultural i natural.
- Fomentar el respecte per la gent gran.

Guió per a tercer cicle d'educació primària (de 10 a 12 anys)

CONEIXEMENTS PREVIS

- Conèixer el lloc d'origen de la família.
- Saber el barri en què viuen.
- Saber quina és la ubicació de l'Hospitalet en relació amb Barcelona i el Baix Llobregat.
- Conèixer l'existència i la ubicació dels principals vapors de l'Hospitalet.
- Tenir idea dels conceptes d'emigració i immigració.
- Saber que hi va haver una guerra i la posterior dictadura de Franco.
- Saber que els treballadors tenen drets.
- Saber que els ciutadans tenen drets.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Apropar-se a la ciutat de l'Hospitalet des d'un punt de vista històric.
- Saber quins són els motors de creixement de la ciutat.
- Ser conscient que la gent ha hagut de lluitar molt per viure dignament.
- Saber que a l'Hospitalet hi ha persones d'origens diversos i això fa la ciutat més rica.
- Crear vincles d'identificació entre l'alumnat i la seva ciutat.
- Entendre l'escola, les festes populars, les arts i la cultura en general com a resultat de tots aquests anys de vida ciutadana a l'Hospitalet.
- Aprendre a observar els objectes del passat com a font d'informació per entendre el present.

CONTINGUTS: FETS, CONCEPTES I SISTEMES CONCEPTUALS

- L'Hospital de Torre Blanca.
- El pagès i la vida al camp.
- Les eines i els conreus.
- L'obrer i la vida a la fàbrica.
- Les eines i les feines.
- L'arribada d'immigrants per treballar.
- Les cases dels primers treballadors.
- L'arquitecte Puig i Gairalt.
- La vida als mercats.
- El primer cinema.
- Les festes i les tradicions.
- Els nous barris de la ciutat.
- Els pisos dels nostres pares.
- La lluita obrera.
- La lluita veïnal.
- La diversitat enriqueix.

PROCEDIMENTS

- Enunciació de conceptes previs a través d'una sèrie de preguntes.
- Observació dels diversos àmbits de l'exposició.
- Observació de fotografies.
- Observació d'objectes d'època.
- Resposta a les preguntes i els interrogants plantejats per la monitora.
- Exposició de conclusions.

ACTITUDS, VALORS I NORMES

- Fomentar les actituds de respecte envers les altres cultures.
- Fomentar les actituds de respecte envers la cultura pròpia.
- Fomentar el respecte per la pròpia ciutat.
- Propiciar les actituds crítiques envers la ciutat per tal de millorar-la.
- Fomentar el respecte pel patrimoni cultural i natural.
- Fomentar el respecte per la gent gran.

Guió per a educació secundària (de 12 a 16 anys)

CONEIXEMENTS PREVIS

- Conèixer el lloc d'origen de la família.
- Saber situar l'Hospitalet en relació amb la comarca i els municipis que l'envolten.
- Saber què és la Revolució Industrial.
- Saber que hi va haver la Guerra Civil i les seves conseqüències polítiques.
- Saber què és el moviment sindical.
- Saber què és el moviment veïnal.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Conèixer l'esdevenir històric de l'Hospitalet.
- Conèixer els motors de creixement de la ciutat, en relació amb Barcelona i la industrialització.
- Conèixer l'impacte social i cultural que provoca el fenomen migratori a l'Hospitalet.
- Entendre el mestissatge de cultures com un valor afegit.
- Potenciar l'esperit de la solidaritat i la igualtat d'oportunitats.
- Crear vincles d'identificació entre l'alumnat i la seva ciutat.
- Entendre l'escola, les festes populars, les arts i la cultura en general com a resultat de tots aquests anys de vida ciutadana a l'Hospitalet.
- Aprendre a observar els objectes del passat com a font d'informació per entendre el present.

CONTINGUTS: FETS, CONCEPTES I SISTEMES CONCEPTUALS

- L'Hospital de Torre Blanca.
- El terme de Santa Eulàlia de Provençana.
- Les zones de l'Hospitalet: marina i samontà.
- La vida al camp: els conreus.
- La construcció dels vapors.
- La influència de Barcelona.
- Les fàbriques més importants.
- Arribada de mà d'obra.
- L'origen dels immigrants.
- L'habitatge obrer dels anys 20-30.
- L'arquitecte Puig i Gairalt.
- L'arribada de l'electricitat.
- La vida als mercats.
- El primer cinema.
- Les festes i les tradicions.
- L'empremta de la guerra.
- Els eixos de creixement de la ciutat.
- L'habitatge dels anys 60.
- La lluita veïnal i cívica.
- El moviment obrer i polític.
- La convivència de cultures.
- El respecte per la diversitat.
- La força de la diversitat.

PROCEDIMENTS

- Enunciació de conceptes previs a través d'una sèrie de preguntes.
- Observació dels diversos àmbits de l'exposició.
- Observació de fotografies.
- Observació d'objectes d'època.
- Resposta a les preguntes i els interrogants plantejats per la monitora.
- Exposició de conclusions.

ACTITUDS, VALORS I NORMES

- Fomentar les actituds de respecte envers les altres cultures.
- Fomentar les actituds de respecte envers la cultura pròpia.
- Fomentar el respecte per la ciutat.
- Propiciar les actituds crítiques envers la ciutat per tal de millorar-la.
- Fomentar el respecte pel patrimoni cultural i natural.

Guió per a batxillerat (de 16 a 18 anys)

CONEIXEMENTS PREVIS

- Conèixer el lloc d'origen de la família.
- Conèixer l'esdevenir històric de l'Hospitalet.
- Saber quines són les conseqüències de la Revolució Industrial.
- Tenir una idea clara dels conceptes d'emigració i immigració.
- Conèixer les conseqüències polítiques de la Guerra Civil.
- Conèixer el grau de repressió social i cultural que es va patir a l'època de Franco.
- Saber què ha estat la lluita obrera.
- Conèixer el paper de les lluites veïnals en la història recent de l'Hospitalet.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Aprofundir en l'esdevenir històric de l'Hospitalet.
- Conèixer els motors de creixement de la ciutat, en relació amb Barcelona i la industrialització.
- Conèixer els eixos econòmics de creixement.
- Conèixer l'impacte social i cultural que provoca el fenomen migratori a l'Hospitalet.
- Entendre el mestissatge de cultures com un valor positiu i enriquidor.
- Potenciar l'esperit de la solidaritat i de la igualtat d'oportunitats.
- Crear vincles d'identificació entre l'alumnat i la seva ciutat.
- Entendre l'escola, les festes populars, les arts i la cultura en general com a resultat de tots aquests anys de vida ciutadana a l'Hospitalet.
- Aprendre a observar els objectes del passat com a font d'informació per entendre el present.

CONTINGUTS: FETS, CONCEPTES I SISTEMES CONCEPTUALS

- L'Hospital de Torre Blanca.
- El terme de Santa Eulàlia de Provençana.
- Les zones de l'Hospitalet: marina i samontà.
- L'Hospitalet agrícola.
- L'evolució demogràfica fins al 1900.
- La construcció del Canal de la Infanta.
- La construcció dels vapors.
- La influència de Barcelona.
- Les fàbriques més importants.
- L'arribada de mà d'obra.
- L'origen dels immigrants.
- L'habitatge obrer dels anys 20-30; la vida al passadís.
- L'arquitecte Puig i Gairalt.
- Els projectes urbanístics no realitzats.
- L'especulació.
- L'arribada de l'electricitat.
- La vida als mercats.
- El primer cinema.
- Les festes i les tradicions.
- L'empremta de la guerra.
- Els eixos de creixement de la ciutat.
- L'habitatge dels anys 60.
- La lluita veïnal i cívica.
- El moviment obrer i polític.

- La convivència de cultures.
- El respecte per la diversitat.
- La força de la diversitat.

PROCEDIMENTS

- Enunciació de conceptes previs a través d'una sèrie de preguntes.
- Observació dels diversos àmbits de l'exposició.
- Observació i anàlisi de fotografies.
- Observació i anàlisi d'objectes d'època.
- Resposta a les preguntes i els interrogants plantejats per la monitora.
- Exposició de conclusions.

ACTITUDS, VALORS I NORMES

- Fomentar les actituds de respecte envers les altres cultures.
- Fomentar les actituds de respecte envers la cultura pròpia.
- Fomentar el respecte i l'estima per la ciutat.
- Propiciar les actituds crítiques envers la ciutat per tal de millorar-la.
- Fomentar el respecte pel patrimoni cultural i natural.
- Fomentar el respecte per la gent gran.

Guió per a col·lectius (gent gran, associacions, famílies)

CONEIXEMENTS PREVIS

- Saber quina és la temàtica de l'exposició.

OBJECTIUS

- Conèixer l'esdevenir històric de l'Hospitalet.
- Conèixer els motors de creixement de la ciutat, en relació amb Barcelona i la industrialització.
- Analitzar l'abast de l'impacte social i cultural que provoca el fenomen migratori a l'Hospitalet.
- Valorar el que ha estat la barreja de cultures.
- Crear vincles d'identificació entre els visitants i la ciutat.
- Entendre l'escola, les festes populars, les arts i la cultura en general com a resultat de tots aquests anys de vida ciutadana a l'Hospitalet.
- Aprendre a observar el passat com a font d'informació per entendre el present.

CONTINGUTS

- L'Hospital de Torre Blanca.
- El terme de Santa Eulàlia de Provençana.
- Les zones de l'Hospitalet: marina i samontà.
- La vida al camp: els conreus.
- La construcció dels vapors.
- La influència de Barcelona.
- Les fàbriques més importants.
- L'arribada de mà d'obra.
- L'origen dels immigrants.
- L'habitatge obrer dels anys 20-30.
- L'arquitecte Puig i Gairalt.
- Els projectes urbanístics no realitzats.
- L'especulació.
- L'arribada de l'electricitat.
- La vida als mercats.
- El primer cinema.
- Les festes i les tradicions.
- L'empremta de la guerra.
- Els eixos de creixement de la ciutat.
- L'habitatge dels anys 60.
- La lluita veïnal i cívica.
- El moviment obrer i polític.
- La convivència de cultures.
- El respecte per la diversitat.
- La força de la diversitat.

PROCEDIMENTS

- Diàleg amb la monitora per tal d'establir els orígens dels visitants.
- Observació dels diversos àmbits de l'exposició.
- Observació i comentaris de fotografies.
- Observació i comentaris d'objectes d'època.

Recursos i propostes de treball

ARRELS

PROPOSTA DE TREBALL 1

L'Hospitalet de Llobregat, 1516. Dibuix de Valentí Julià segons un projecte de Jaume Codina.
Museu de L'Hospitalet

Text

A l'edat mitjana, Provençana era una petita comunitat pagesa a l'entorn de l'església de Santa Eulàlia. Anys després van sorgir altres grups de cases dins del mateix terme com ara el que hi havia al voltant del petit hospital de la Torre Blanca on s'acollien pobres i malalts. Aquest petit llogarret va anar creixent i el seu nom, l'Hospitalet, acabaria substituint l'antic de Provençana. Durant l'edat moderna a l'Hospitalet hi havia una gran quantitat de masies, les més importants encara es poden veure en aquest dibuix.

- Observar la imatge.
- Identificar les cases de pagès.
- Identificar els camins i relacionar-los amb les vies de comunicació actuals.
- Identificar les zones més poblades.
- Situar en el plànol la zona on se situaria el teu barri.
- Identificar el riu Llobregat.
- Identificar la muntanya de Montjuïc.

Altres propostes

.....

.....

.....

.....

.....

PROPOSTA DE TREBALL 2

Teler

Fusos

Falç

Ferradura

Roda de carro

Forca

Collar

Cove

Teula

Text

Des de la inauguració del Canal de la Infanta els regadius es van incrementar. La progressiva demanda del mercat de Barcelona va possibilitar l'expansió del blat, els llegums i les patates per la Marina de l'Hospitalet, a més de la introducció de nous conreus com el blat de moro, l'arròs i el cànem, encara que per la seva insalubritat, es van deixar de conrear. L'Hospitalet es va convertir en un potent centre de producció agrària, que després es va ampliar amb l'expansió de l'horticultura (verdures i arbres fruiters).

Per altra banda també es van desenvolupar les primeres indústries. Santa Eulàlia va ser el primer i principal barri industrial de l'Hospitalet. Les primeres fàbriques van ser tèxtils i bòbiles.

- Observa els dibuixos.
- Identifica els objectes que pertanyen al treball del camp.
- Identifica els objectes que pertanyen a un treball artesanal o industrial.
- Dedueix quina utilitat podien tenir algunes d'aquestes eines.

Altres propostes

.....

.....

.....

.....

.....

PROPOSTA DE TREBALL 3

Tren de vapor al seu pas per L'Hospitalet. El tren de vapor fou el símbol de la Revolució Industrial.
Donació AH Santa Eulàlia. AL'H - AH. Arxiu d'imatges, 6/23 SE

Text

«La locomotora» és un vers de Pau Sans que va estrenar l'any 1890 la coral claveriana Campestre de l'Hospitalet:

*Com a serp enverinada
per lo foc esperonada
amb un ull encès al front,
la potent locomotora
com rahueta llençadora
va teixint l'avenç del món.
Corre, corre, l'espai borra,
trenca el ferro de l'esclau.
Corre activa, ferma i viva
que tes rodes duen pau.*

- Observa la imatge.
- Identifica el tren.
- Identifica altres aspectes que puguin descriure l'època.
- Analitza la importància del tren com a mitjà de comunicació.
- Analitza el tren com a barrera arquitectònica.

Altres propostes

.....

.....

.....

.....

.....

PROPOSTA DE TREBALL 4

Les dificultats per a tenir un habitatge i la manca de recursos van propiciar l'autoconstrucció com una pràctica habitual durant els anys cinquanta.

Fotografia: FOTOVIVA

CEL'H

Text

Conversa amb Primitivo

Esto de Catalunya y de la emigración, al principio, al menos, pica mucho. Uno, al fin y al cabo no ha venido por gusto; se ha visto obligado por la necesidad. Es normal pues que duela. Además que nos sentimos como inferiores. Vienes a Catalunya y el idioma es distinto y las costumbres son distintas, y te juntas con los tuyos separado de los catalanes. Y te dicen cosas malas de estos que ya habías oído en el pueblo.

Pero poco a poco me he ido dando cuenta de que vivo en Catalunya, de que esto también es algo mio. Y he trabajado con algunos catalanes que se han portado bien conmigo, y se me ha quitado aquel rencor. Pero uno viene aquí y tiene su familia, y le vienen los hijos, y un día me pregunta uno cuando aprenderá catalán. Pues claro, es que a pesar de que viven con nosotros y oyen todo el día hablar castellano, ellos son catalanes y lo sienten cada vez más.

De modo que ahora defiendo Catalunya y sus costumbres, pero el día de Andalucía también lo defiendo. Creo que Catalunya puede asumir eso también. Nosotros somos un poco mezclados de catalanes o andaluces o extremeños, pero es ya nuestra tierra, porque la mayoría no nos queremos marchar. Aquí muchos hemos comenzado a sentirnos respetados. Todavía más: Catalunya nos ha ayudado a despertar la conciencia obrera, la conciencia de luchar contra la injusticia. Y eso vale mucho, ya lo creo que vale!

Adaptació del text de BOTEY, Jaume. : *Cinquanta-quatre relats d'immigració* (p.208).
Barcelona, Centre d'Estudis de L'Hospitalet i Diputació de Barcelona, 1986.

- Esmenta els problemes amb què es van trobar els immigrants quan van arribar a Catalunya.
- Dedueix quins objectes portaven dins de les maletes i pensa si ens cabrien en una maleta com la seva els objectes que actualment considerem imprescindibles.

Altres propostes

.....

.....

.....

.....

Recursos i propostes de treball

La ciutat

PROPOSTA DE TREBALL 1

Distribució geogràfica dels barris de l'Hospitalet.

Text

El creixement de l'Hospitalet va ser continuat al llarg del segle XX. El 1920 comptava amb més de 12.000 habitants i el 1930 ja superava els 37.000. El 1925 li havia estat concedit el títol de ciutat.

En arribar els anys seixanta, la indústria va experimentar un nou creixement. L'Hospitalet es va convertir en un centre d'atracció econòmica, i fàbriques i empreses s'hi van instal·lar. Milers de treballadors i treballadores vinguts d'arreu de l'Estat van arribar buscant oportunitats. Grans barriades van sorgir en poc temps. L'Hospitalet, amb 241.978 habitants el 1970, canviava definitivament de fesomia i es convertia en la segona urbs de Catalunya.

Entremig dels barris antics (el Centre, Santa Eulàlia, Sant Josep i Collblanc-la Torrassa), noves barriades van ocupar el lloc dels conreus (Pubilla Casas, la Florida, Bellvitge, Can Serra i, més tard, el Gornal). D'aquest creixement urbanístic no en va sortir, però, una ciutat estructurada: barrancs, torrents, la via del ferrocarril, zones industrials, línies d'alta tensió i altres obstacles impedièn la normal comunicació entre barris, que sovint vivien d'esquena els uns dels altres.

- Escribeu en el plànol el nom de cada barri de la ciutat.
- Quin és el teu barri? Assenyala'l en el plànol.
- Anomena carrers, places, edificis, escultures... que caracteritzin els diversos barris.

Altres propostes

.....

.....

.....

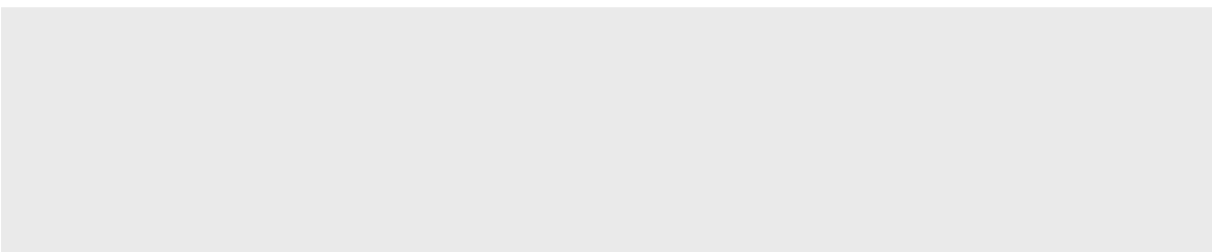
.....

.....

PROPOSTA DE TREBALL 2

Detall del projecte de l'eixample de l'Hospitalet, 1926.

AL'H - AH. Arxiu d'imatges, 119

Text

Entre 1912 i 1920, l'arquitecte hospitalenc Ramon Puig i Gairalt, una de les personalitats més destacades de l'Hospitalet de l'època, va participar en la construcció de fàbriques, d'edificis, i va projectar nous barris.

Ramon Puig i Gairalt (1886-1937) era un arquitecte fill de l'Hospitalet i molt vinculat a la dinàmica de la ciutat, atès que en va ser l'arquitecte municipal als anys vint. Va veure l'impacte desigual de la indústria i l'arribada massiva d'immigrants. Va intentar donar resposta als múltiples problemes que provocava el creixement de la ciutat, tenint en compte l'ordre i la qualitat de vida de les persones. Es va preocupar de potenciar habitatges obrers de qualitat, tot i que no sempre ho aconseguí. Va dissenyar un pla de creixement urbanístic que permetés un desenvolupament harmònic de la ciutat, i imaginà l'exemple de l'Hospitalet com una ciutat enjardinada i monumental. Tot el que queda de la seva proposta és el nom de flors d'alguns carrers de la ciutat. La seva potència creativa també es va manifestar en el disseny i realització d'obres singulars com ara el gratacels de Collblanc. Cal recordar que el seu germà Antoni també va ser autor o coautor de part de les seves obres i projectes.

- Descriure el model urbanístic proposat per Puig Gairalt.
- Quins aspectes creus que no es van respectar en relació amb la proposta de Puig Gairalt?
- Analitza l'urbanisme del teu barri.
- Reflexiona sobre les diferències o similituds urbanístiques amb els altres barris de la ciutat.

Altres propostes

.....

.....

.....

.....

.....

PROPOSTA DE TREBALL 3

Vista parcial de Can Serra desde la via de la RENFE. Anys setanta.

AL'H - AH. Arxiu d'imatges, Can Serra

Text

Conversa amb Mas.

Vivíamos la vida de Can Serra y nos dábamos cuenta que el barrio se iba convirtiendo en una colmena, que carecía de casi todos los servicios. Y entonces surgió la idea de la Asociación de Vecinos. Queríamos tener algún acceso al Ayuntamiento e influir así en la vida del barrio.

La unión que a partir de aquel momento hubo fue lo que ha salvado al barrio, porque aquí se ha actuado y trabajado como un solo hombre. Han sido muchos los triunfos gracias a esta unidad..., años y años luchando! Todo esto lo hemos logrado nosotros con la asociación, qué distinto hubiera sido este barrio sin estas luchas! El barrio y las personas... porque yo mismo, antes de estas luchas era tímido, pero todo esto ha sido para mí como una carrera. Antes no me atrevía a nada, y ahora puedo hablar delante de quinientas personas y no me pasa nada.

Adaptació del text de BOTÉY, Jaume. : *Cinquanta-quatre relats d'immigració* (p.160).
Barcelona, Centre d'Estudis de L'Hospitalet i Diputació de Barcelona, 1986.

- Mira la fotografia.
- Observa les diferències entre els blocs.
- Quantes plantes hi ha a cada bloc?
- Quants pisos hi ha?
- Analitza les condicions urbanes.

Altres propostes

.....

.....

.....

.....

.....

PROPOSTA DE TREBALL 4

Retirada d'una torre elèctrica al barri de la Florida, 1991. AL'H - AH. Arxiu d'imatges
Dibuixos d'electrodomèstics dels anys seixanta

Text

El 1910 l'Ajuntament de l'Hospitalet va instal·lar una xarxa d'enllumenat elèctric (l'antiga xarxa era de gas). Durant la dècada del 1910 es va produir un augment constant de la demanda elèctrica per part de les indústries que es van veure obligades a sol·licitar el subministrament de més energia a la Compañía Eléctrica de Cataluña. En els anys 70, els veïns del barri de la Florida s'organitzaven per demanar que s'eliminassin els cables d'alta tensió que travessaven el seu barri.

- Observa la fotografia superior i identifica a què correspon.
- Valora la importància de l'electricitat.
- Identifica l'indret on es trobaven aquestes torres a l'Hospitalet.
- Observa els dibuixos inferiors.
- Quins objectes hi ha?
- Determina'n la funció.
- Compara'ls amb els seus paral·lels actuals.

Altres propostes

.....

.....

.....

.....

.....

Recursos i propostes de treball

Guanyant drets

PROPOSTA DE TREBALL 1

Carrer Prat de la Riba durant els anys seixanta.

AL'H - AH. Arxiu d'imatges

Text

Mentre a Alemanya el Volkswagen esdevenia el cotxe fet per al poble, a Espanya, el règim franquista es va afanyar a posar a l'abast de tothom un petit utilitari de la marca SEAT anomenat popularment 600. Aquesta gran fàbrica, situada a la Zona Franca, en terrenys que havien estat propietat de l'Hospitalet, va donar feina a milers de treballadors, molts del barri de Bellvitge. La SEAT va ser utilitzada pel franquisme com a exponent del desenvolupament econòmic i de benestar; alhora va esdevenir símbol de la lluita sindical i obrera, ja que els seus treballadors foren actius militants en les lluites socials i polítiques.

- Observa la fotografia.
- Identifica els dos mitjans de transport.
- Identifica'n la marca i el model.
- Analitza el paper social que aquests dos vehicles tenien a l'època.

Altres propostes

.....

.....

.....

.....

.....

PROPOSTA DE TREBALL 2

Manifestació amb motiu de la Diada Nacional de Catalunya. Anys setanta.
CEL'H

Text

Des de final dels 60 el règim franquista va donar signes de debilitat. Tot i la persistència d'un dels homes durs del règim en l'alcaldia de l'Hospitalet, a començament dels 70 es va intensificar el moviment ciutadà de protesta. La mort de Franco (novembre de 1975) no va suposar la fi automàtica de la dictadura. La lentitud amb què s'esdevenien les reformes democràtiques xocava amb les necessitats imperioses de la ciutadania, castigada per l'atur (crisi econòmica de 1973) i per les conseqüències nefastes de l'especulació urbanística.

Els moviments clandestins sindicals i polítics i l'associacionisme veïnal van tenir un paper molt important en aquest moviment reivindicatiu. Calia aturar l'especulació i pal·liar el greu dèficit d'equipaments. Els veïns van tenir capacitat per aturar la construcció de més blocs o per fer cobrir les rieres a Bellvitge, a Collblanc-la Torrassa i al Centre. Era una lluita pels drets bàsics veïnals que se sumava a la lluita per recuperar els drets bàsics, els drets democràtics.

- Mira la fotografia.
- Identifica l'esperit de la protesta.
- Identifica'n els símbols.

Altres propostes

.....

.....

.....

.....

.....

PROPOSTA DE TREBALL 3

El grup Alpha 63 va ser un dels exemples de les noves pràctiques associatives a l'Hospitalet durant els anys seixanta de sectors joves i crítics amb una tendència a exterioritzar expressions d'identitat en relació amb la cultura catalana.

Fotografies de representacions teatrals i documents sobre el grup Alpha 63. Anys seixanta.

AL'H - AH. Arxiu d'imatges

Text

“Es decir, un texto de auténtica categoría para un público realmente popular. El experimento puede llamarse así pues casi carece de antecedentes por aquí (...) Lo que siempre ha mantenido el grupo Alpha 63 es que un teatro popular no es el que se somete a los gustos del gran público, a menudo deformados por cuestiones que no vamos a tratar ahora, sino aquel con una fuerte base ética que sea asequible al gran público, tanto desde el punto de vista del texto y del montaje como de la organización del espectáculo, propaganda, precios, etc.”.

GRUP ALPHA 63: Fa 30 anys. L'Hospitalet, Alpha 63, 1993.

- Llegir aquest escrit.
- Relacionar la idea del text amb la programació actual de la televisió, si es tracta d'una televisió “d'autèntica categoria”.
- Quines diferències creus que podien tenir les associacions culturals d'abans i les d'avui.
- Enumera algun col·lectiu, associació o entitat cultural del teu barri o de la teva ciutat.

Altres propostes

.....

.....

.....

.....

.....

PROPOSTA DE TREBALL 4

Manifest de l'Assemblea Democràtica de L'Hospitalet. L'Hospitalet, 1976.

AL'H - AH. Fons: Josep M. Figueras. Fons personals, c.13.

Text

La lluita contra el règim totalitari va ser un procés lent. Els contactes entre l'oposició política de l'Hospitalet van anar enfortint-se, i a poc a poc van anar produint-se diverses accions, una de les més destacades fou una concentració a la plaça de l'Ajuntament el 3 d'abril de 1976, en resposta a la demanda de l'Assemblea de Catalunya dins de la campanya "Per uns ajuntaments democràtics".

Es continuà treballant en aquesta línia i es creà una primera comissió que més tard, el 10 de juliol, desembocà en la creació de la constitució de l'Assemblea Democràtica de l'Hospitalet, que era una representació de l'Assemblea de Catalunya, destinada a la lluita social per la democràcia. Comportà una àmplia difusió de quatre reivindicacions molt importants: llibertat, amnistia, estatut d'autonomia i coordinació amb els altres pobles d'Espanya; alhora, es reclamava el paper de Catalunya com a nació i del català com a llengua normalitzada.

- Busca en el diccionari què volen dir les paraules assemblea, llibertat, amnistia, democràcia i què vol dir estatut.
- Reflexiona sobre el perquè de la clandestinitat de les reunions.
- Pregunta a algú més gran si recorda què són l'Assemblea Democràtica de l'Hospitalet i l'Assemblea de Catalunya, i si hi va participar.

Altres propostes

.....
.....
.....
.....
.....

Recursos i propostes de treball

SUMA DE FUTUR

PROPOSTA DE TREBALL 1

Imatge de la plaça de l'Ajuntament durant la Festa Major de l'Hospitalet Centre. Anys vuitanta.

Fotografia: Josep Calvis

Distintiu per a les botigues col·laboradores en la Festa Major del l'Hospitalet Centre. 1983

Text

Al final de la dècada dels anys setanta i després de quaranta anys de dictadura, coincidint amb la nova etapa de recuperació de la democràcia i de constitució dels nous ajuntaments, la ciutat va recuperar moltes de les seves antigues festes populars i també en va impulsar de noves.

Retrobant el carrer com a espai festiu, se celebrà el Carnaval, una de les festes més prohibides pel règim franquista, les revetlles de Sant Joan i Sant Pere i les festes majors dels barris.

Una altra diada popular que es va potenciar va ser la de Sant Jordi. Aquest fet va donar lloc a l'organització, durant aquestes dates, de les Festes de Primavera de l'Hospitalet.

La celebració de l'Estiu a Ciutat o la Cavalcada de Reis van ser altres testimonis de la voluntat d'enriquir el patrimoni cultural de l'Hospitalet.

L'Ajuntament es va proposar crear les infraestructures que mancaven a la ciutat, que eren moltes, i també es va pensar a crear equipaments per als barris com les Aules de Cultura i els equipaments especialitzats com la biblioteca de Can Sumarro, el Museu, el Teatre Joventut o el Centre Cultural Tecla Sala .

Totes aquestes iniciatives tenien per objectiu enfortir els vincles de relació entre les persones, emmarcant-los en un àmbit cultural dins del qual es potenciava el sentit de pertinença a una col·lectivitat i a una ciutat: l'Hospitalet.

- Observa la fotografia.
- Quines festes se celebren al teu barri?
- Quines festes populars celebres amb la teva família?

Altres propostes

.....

.....

.....

.....

.....

PROPOSTA DE TREBALL 2

Vista aèria de Bellvitge. Anys setanta.

AL'H - AH. Arxiu d'imatges.

Reproducció del reportatge sobre el nou parc de Bellvitge. *Diari informatiu de L'Hospitalet*, 1998

AL'H - AH. Arxiu d'imatges.

Text

“El nuevo parque será un pulmón para Bellvitge, una zona para disfrutarla, para el recreo y para pasear, que se convertirá en un nuevo centro de actividad del barrio. Además, ordena una zona sin urbanizar y ofrece una nueva imagen de Bellvitge desde la Gran Via.”

L'HOSPITALET, DIARI INFORMATIU DE LA CIUTAT. Núm. 58 (2 de març de 1998).

- Mira la fotografia.
- Descriu els blocs de pisos: alçada, forma, disposició...
- Demana l'opinió del president de l'Associació de Veïns de Bellvitge sobre l'urbanisme actual del seu barri.
- Per què es van construir els blocs de pisos de Bellvitge els anys 60?

Altres propostes

.....

.....

.....

.....

.....

PROPOSTA DE TREBALL 3

Nous ciutadans i ciutadanes de l'Hospitalet. 1997.

Foto: Colita

Text

Entre 1960 i 1970 la població de l'Hospitalet es va multiplicar per 2 i encara va continuar creixent. L'atenció que els poders locals prestaven a la ciutat era insuficient, i en són una mostra els barris mal urbanitzats i amb greus dèficits d'equipaments.

El 1977 es van convocar les primeres eleccions democràtiques i el 1979 es va votar el primer ajuntament democràtic. Hospitalencs i hospitalenques que havien participat en els moviments cívics van entrar a la casa de la vila. Les transformacions de la ciutat en aquest nou període democràtic van ser constants; tots els esforços es van dirigir a millorar la qualitat de vida de la població.

A partir de 1986, i per primera vegada des de començament del segle XIX, la població de la ciutat va disminuir; tanmateix, l'arribada de gent no s'aturà. Des de principi dels 90 es produeix una nova onada migratòria que va portar a la ciutat persones d'indrets més allunyats, portadores de cultures molt diferents, com el col·lectiu de magribins que viu a Santa Eulàlia.

- Mira la fotografia.
- Identifica l'origen dels immigrants.
- Anomena les feines a què es dediquen.
- A quins barris viuen?

Altres propostes

.....

.....

.....

.....

.....

PROPOSTA DE TREBALL 4

Parc de l' Alhambra, al barri de Santa Eulàlia. 1997.

Foto: Colita

- Fes un dibuix de com t'agradaria que fossin les cases.
- Fes una llista de les habitacions que haurien de tenir.
- Fes una llista dels electrodomèstics imprescindibles.
- Fes un text on s'expliqui la percepció que tens de la ciutat.
- Establir com haurien de ser els carrers i les places.
- Establir quines infraestructures culturals i d'altres menes hauria de tenir la ciutat.
- Explicar en quina part de la ciutat t'agradaria viure.
- Escriure de quina manera creus que es pot millorar la ciutat.

Altres propostes

.....

.....

.....

.....

.....

BIBLIOGRAFIA

- CASAS, Joan: *La formació de la indústria a l'Hospitalet del s. XIX*. L'Hospitalet, Ajuntament de l'Hospitalet, 1985.
- BOTEY, Jaume. : *Cinquanta-quatre relats d'inmigració*. Barcelona, Centre d'Estudis de l'Hospitalet i Diputació de Barcelona i , 1986.
- DD./AA. (Centre d'Estudis de L'Hospitalet). : *Història de l'Hospitalet. Una síntesi del passat coma a eina de futur*. L'Hospitalet, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1997.
- MOIX, Anna de. : *L'Hospitalet, avui, ahir, demà*. L'Hospitalet, Ajuntament de L'Hospitalet, 1997.
- *Història política, societat i cultura dels Països Catalans*. Barcelona, Fundació Enciclopèdia Catalana, 1998.
- *L'HOSPITALET, DIARI INFORMATIU DE LA CIUTAT*. Núm. 58 (2 de març de 1998).
- GRUP ALPHA 63: *Fa 30 anys*. L'Hospitalet, Alpha 63, 1993.
- GARCÍA LARIOS, Agustí i CENTRE D'ESTUDIS DE L'HOSPITALET. *Les festes majors a l'Hospitalet. Barris Centre i Sant Josep*. L'Hospitalet. Ajuntament de L'Hospitalet, 1999.
- PARRAMON, Clara-Carme. : *Similituds i diferències. La inmigració dels anys 60 a l'Hospitalet*. L'Hospitalet, Centre d'Estudis de l'Hospitalet, 2000.